Energimarknadsinspektionen
Swedish Energy Markets Inspectorate

Preliminär metod för reglering av gasnätsföretagens intäktsramar

2027-2030

I den här presentationen beskrivs Ei:s preliminära metod för fastställande av gasnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2027-2030.

De delar av metoden som Ei inte planerar att förändra beskrivs inte närmare i presentationen.

Ei önskar att berörda aktörer och intressenter lämnar skriftliga synpunkter på metoden. Synpunkter lämnas senast den 15 september 2025 till forhandsreglering_gas@ei.se.

Innehåll

- Inledning
- Ei:s preliminära metod – metodförändringar
  - Kapitalbas
  - Kalkylränta
  - Anslutningsavgifter
  - Incitament för kostnadseffektivitet
- Avslutning
- Processen framåt

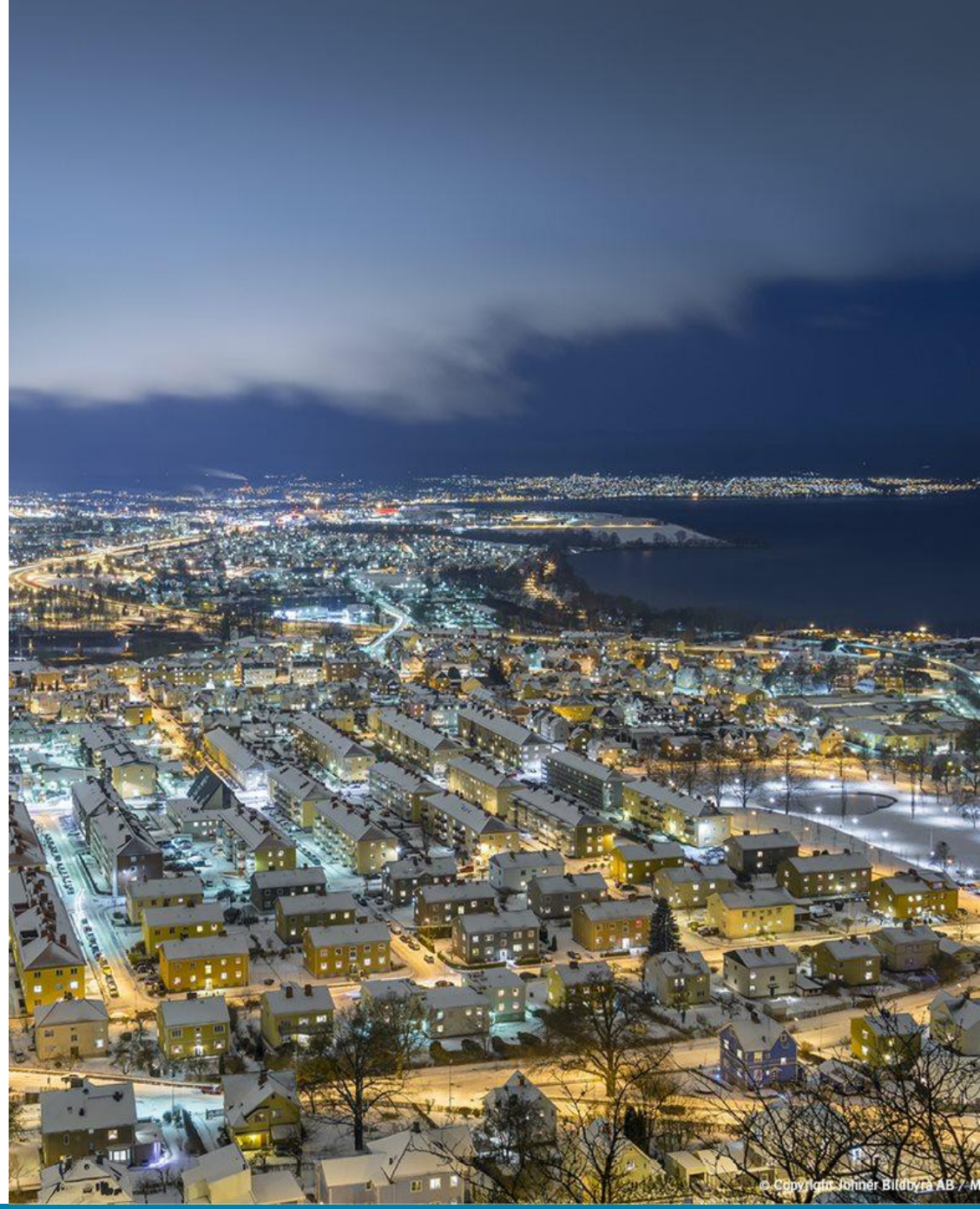

Inledning

Allmänt om reglering av gasnät

- Gasnät är monopol – ekonomisk reglering nödvändig.
- EU-rätten ställer krav på förhandsprövning som syftar till att skapa en ökad förutsägbarhet för nätföretag och kunder.
- Sedan 2015 tillämpas därför en så kallad förhandsreglering som innebär att Ei inför varje tillsynsperiod (4 år) beslutar om intäktsramar för gasnätsföretagen. Intäktsramen bestämmer hur stora intäkter nätföretaget får ha under tillsynsperioden.
- Kunderna ska betala ett skäligt pris samtidigt som nätföretagen får täckning för sina effektiva kostnader och en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att driva verksamheten.
- Regleringen har utvecklats över tid, bl.a. som en följd av förändringar i regelverk och i omvärlden, utfall i domstolsprövningar samt på Ei:s initiativ.
- I dagsläget omfattas 7 gasnätsföretag av regleringen.

Regleringen tar sin utgångspunkt i EU-rätten och dess syften och mål

- De avgifter som tas ut av nätföretagen ska avspegla faktiska kostnader.
- Metoden för att beräkna avgifterna ska möjliggöra investeringar och ge incitament för den mest kostnadseffektiva driften av näten.
- Tillsynsmyndigheten ska skapa förutsägbara förutsättningar för de aktörer som berörs av myndighetens beslut.

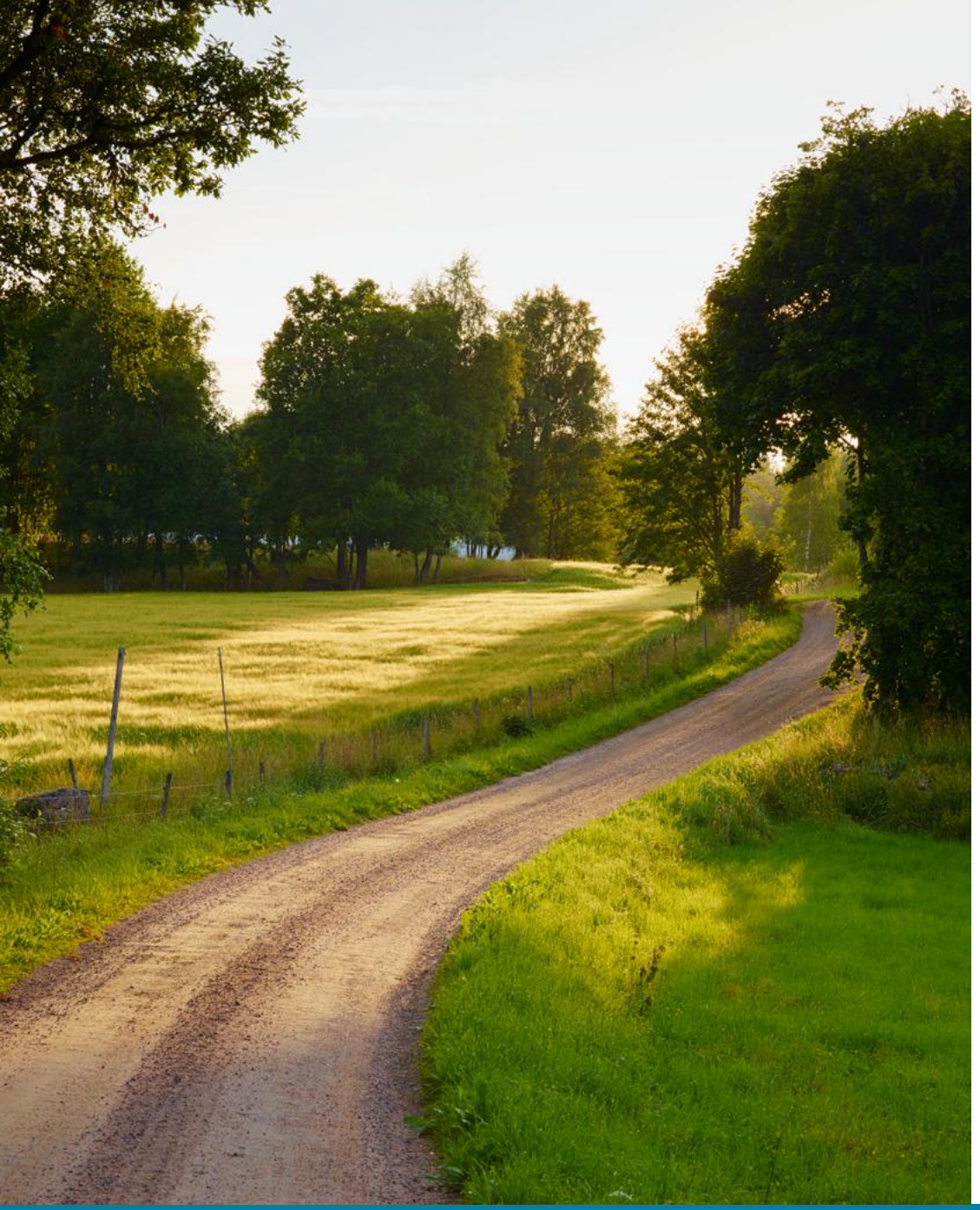

Mål med regleringen

- Kunderna ska betala ett skäligt pris för gasnätstjänsten och ha en hög leveranssäkerhet.
- Regleringen ska vara förutsägbar och
  - avspegla nätföretagens effektiva kostnader,
  - möjliggöra nödvändiga investeringar
  - ge företagen stabila och långsiktiga förutsättningar att driva och utveckla sina nät på ett kostnadseffektivt sätt.
- Regleringen blir därmed en möjliggörare för den pågående energiomställningen.

Varför Ei gör en översyn av regleringen?

- I Ei:s uppdrag ingår att kontinuerligt utvärdera och utveckla intäktsramsregleringen utifrån gällande lagstiftning och energimarknadens behov och förutsättningar.
- Ei har sedan flera år tillbaka identifierat att metoden för att fastställa gasnätsföretagens intäktsramar behöver ses över för att bättre avspegla nätföretagens faktiska kostnader.
- Enligt förslag i betänkande SOU 2023:64 ”Ett förändrat regelverk för framtidens el- och gasnät” ska Ei ta fram föreskrifter som i stor utsträckning ska ersätta lag och förordning.
- Förslaget har medfört ett intensifierat metodutvecklingsarbete, som inkluderar analys av hur väl den nuvarande metoden svarar mot EU-rättens syften och mål.
- Det är först när ny lagstiftning träder ikraft som Ei kan genomföra förändringar i metoden.

Inspel och omvärldsbevakning

- Ei har kontinuerligt informerat om arbetet och vid flera tillfällen tagit emot synpunkter och inspel från berörda aktörer och intressenter.
- Internationell utblick – Ei har inhämtat kunskap om hur andra tillsynsmyndigheter inom EU hanterar olika aspekter av regleringen.
- Underlagsrapporter från konsulter.
- Ei har tagit hänsyn till det underlag som inkommit eller inhämtats vid utformandet av metoden.

Utvecklingsområden och preliminär metod

Utvecklingsområden

- Ei har identifierat fyra områden där vi ser behov av att göra förändringar
  - Värdering av nätföretagens kapitalbas
  - Kalkylräntan
  - Hantering av anslutningsavgifter
  - Incitament för kostnadseffektivitet

Nedan sammanfattas de förändringar Ei avser göra inom respektive utvecklingsområde. I efterföljande avsnitt beskrivs respektive område mer ingående.

Intäktsramar gasnät (utvecklingsområden markerade)

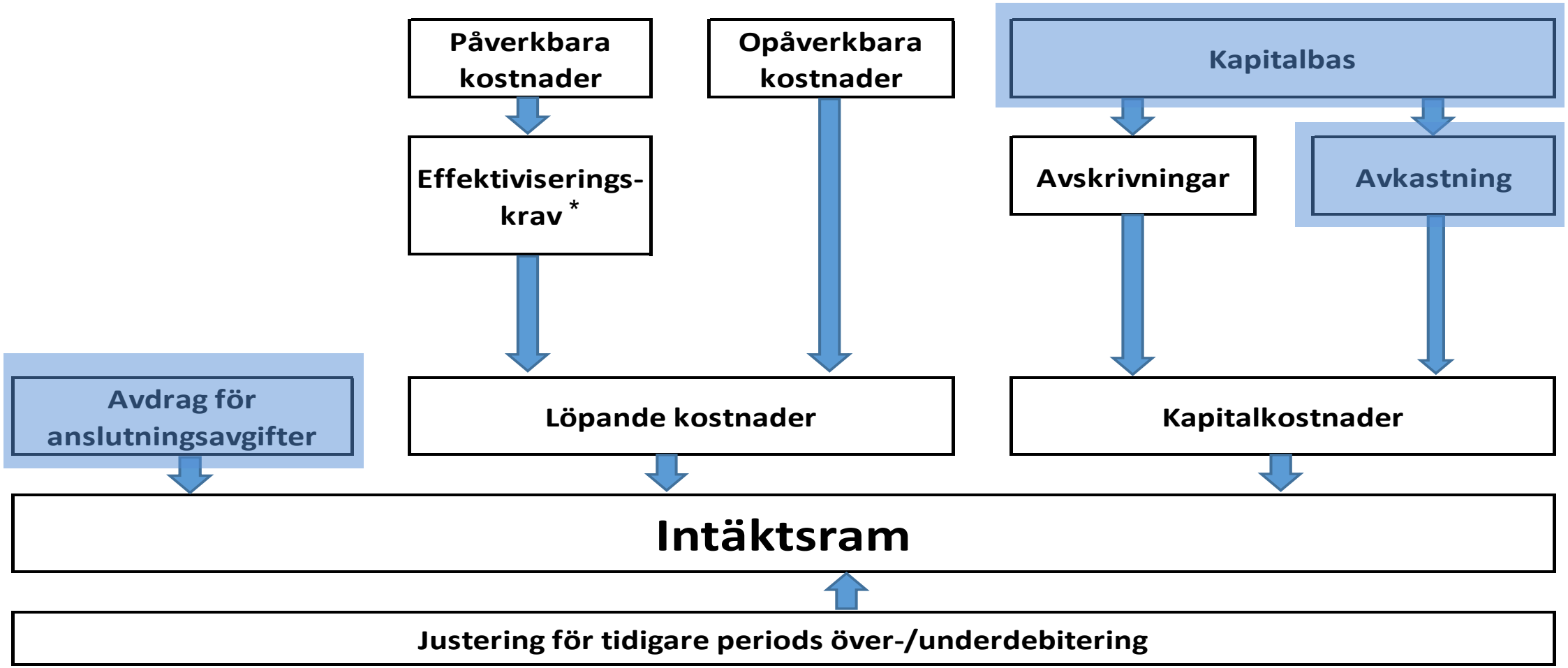

*) Inga förändringar av effektiviseringskravet planeras för gasnät inför tillsynsperioden 2027-2030 men utreds framöver.

Sammanfattning preliminär metod (förändringar)

Kapitalbasen

- Kapitalbasen värderas utifrån en förmögenhetsbevarande princip till ursprungliga anskaffningsvärden för att bättre spegla faktiska kostnader och öka förutsägbarheten vid investeringar.
- Ingående kapitalbas värderas enligt en värdekonsistent metod, dvs. befintliga anläggningar behåller värdet vid övergången till ny metod.
- Kapitalbasen prisjusteras med allmänt index (KPI) från och med beräkning av kapitalkostnaderna för första halvåret 2027.

Kalkylräntan

- Kalkylräntan beräknas även fortsättningsvis med WACC och CAPM.
- Kalkylräntan beräknas liksom tidigare som en real WACC.
- Åttaårig historik för att beräkna parametrarna för ökad förutsägbarhet.
- Parametrarna skattas innan tillsynsperioden som idag, och ska inte uppdateras under eller efter tillsynsperioden.
- Beta-parametern och urvalskriterier för jämförelseföretagen är fortsatt under utredning.

Anslutningsavgifter

- Ett avdrag på intäktsramen görs för anläggningar vars investeringsutgifter täcks via anslutningsavgifter.
- Utgångspunkt för avdraget är inkomster från anslutningsavgifter.
- Beräkning av avdraget görs med samma kalkylränta och avskrivningstider som i kapitalkostnadsberäkningen.
- Börjar att gälla från och med tillsynsperioden 2027-2030.

Kapitalbas

Värderingsprincip för kapitalbasen

Nuvarande hantering

Anläggningarna marknadsvärderas enligt en kapacitetsbevarande princip

Alternativ hantering

Anläggningarna marknadsvärderas enligt en kapacitetsbevarande princip, men med korrigering för att eftersträva nettonuvärdesneutralitet.

Preliminär metod från och med tillsynsperioden 2027-2030

Anläggningarna värderas enligt en förmögenhetsbevarande princip.

Olika värderingsprinciper för kapitalbasen

- Värdet på de anläggningar som används i nätverksamheten (kapitalbasen) och nivån på den av Ei fastställda kalkylräntan har en central roll för nivån på kapitalkostnaderna (avskrivning och avkastning).
- För att bestämma värdet på kapitalbasen finns två huvudsakliga värderingsprinciper som i forskningslitteratur ofta benämns som förmögenhetsbevarande respektive kapacitetsbevarande princip. Metoderna har olika utgångspunkter.
  - Förmögenhetsbevarande princip – bygger på principen att nätföretaget får kostnadstäckning för de faktiska kostnaderna utifrån verkliga anskaffningsvärden för genomförda investeringar.
  - Kapacitetsbevarande princip – bygger på principen att nätföretagets anläggningar värderas till marknadsvärden som speglar vad det kostar att anskaffa motsvarande anläggningar idag.
- I Sverige tillämpas idag en kapacitetsbevarande princip vid värdering av kapitalbasen, dvs. anläggningarna marknadsvärderas. Båda metoderna tillämpas av tillsynsmyndigheter i Europa.

Vad vill Ei uppnå?

- Ei strävar efter en värderingsprincip som ökar förutsägbarheten i regleringen och möjliggör nödvändiga investeringar.
- Ei strävar efter en värderingsprincip som avspeglar nätföretagens effektiva kostnader och som skapar skäliga priser för kunden.

Nuvarande marknadsvärdering medför risk för över- eller underavkastning 1(2)

- Marknadsvärderingen av nätföretagens anläggningar kan medföra att nivån på avkastningen både över- eller understiger den av Ei fastställda kalkylräntan. Orsaken är hur inflation hanteras för att ta hänsyn till förändringar i penningvärdet.
- Idag används ett sektorsspecifikt index för att marknadsvärdera anläggningarna och spegla inflationen i verksamheten.
- För att beräkna en rimlig avkastning för det kapital som krävs för att genomföra investeringar fastställer Ei en kalkylränta som tillämpas (beräknas) på de marknadsvärderade anläggningarna.

Nuvarande marknadsvärdering medför risk för över- eller underavkastning 2(2)

- Eftersom kapitalbasen är marknadsvärderad behöver den av Ei fastställda kalkylräntan vara real, dvs exklusive inflation (annars skulle kompensation ges för inflation två gånger, både i värdet för kapitalbasen och i kalkylräntan).
- För att beräkna en real kalkylränta används ett index som speglar ökningen av den allmänna prisnivån (allmänt index) för att räntan för investerare ska bli jämförbar med andra räntor på marknaden.
- Alltså används i nuvarande metod olika index för att marknadsvärdera anläggningarna och för att beräkna den reala kalkylräntan.

Olika prisutveckling för sektorsspecifikt index och allmänt index

- Förutsatt att det allmänna och sektorsspecifika indexet ligger på samma nivå över anläggningarnas livslängd kommer företagen få igen investeringsutgiften för anläggningen. Avkastningen för anläggningarna motsvarar då den av Ei fastställda kalkylräntan.
- I praktiken har dessa index skilt sig åt vilket skapar en osäkerhet kring nivån på avkastningen och minskar förutsägbarheten i den kapacitetsbevarande principen.
- Det kan leda till ”spekulation” kring utvecklingen av sektorsspecifikt index kontra allmänt index, då det får en direkt inverkan på avkastningen.
- Det sektorspecifika prisindexet som använts för att marknadsvärdera kapitalbasen har under lång tid överstigit det generella prisindexet som används för att beräkna den reala kalkylräntan, se bild på nästa sida.

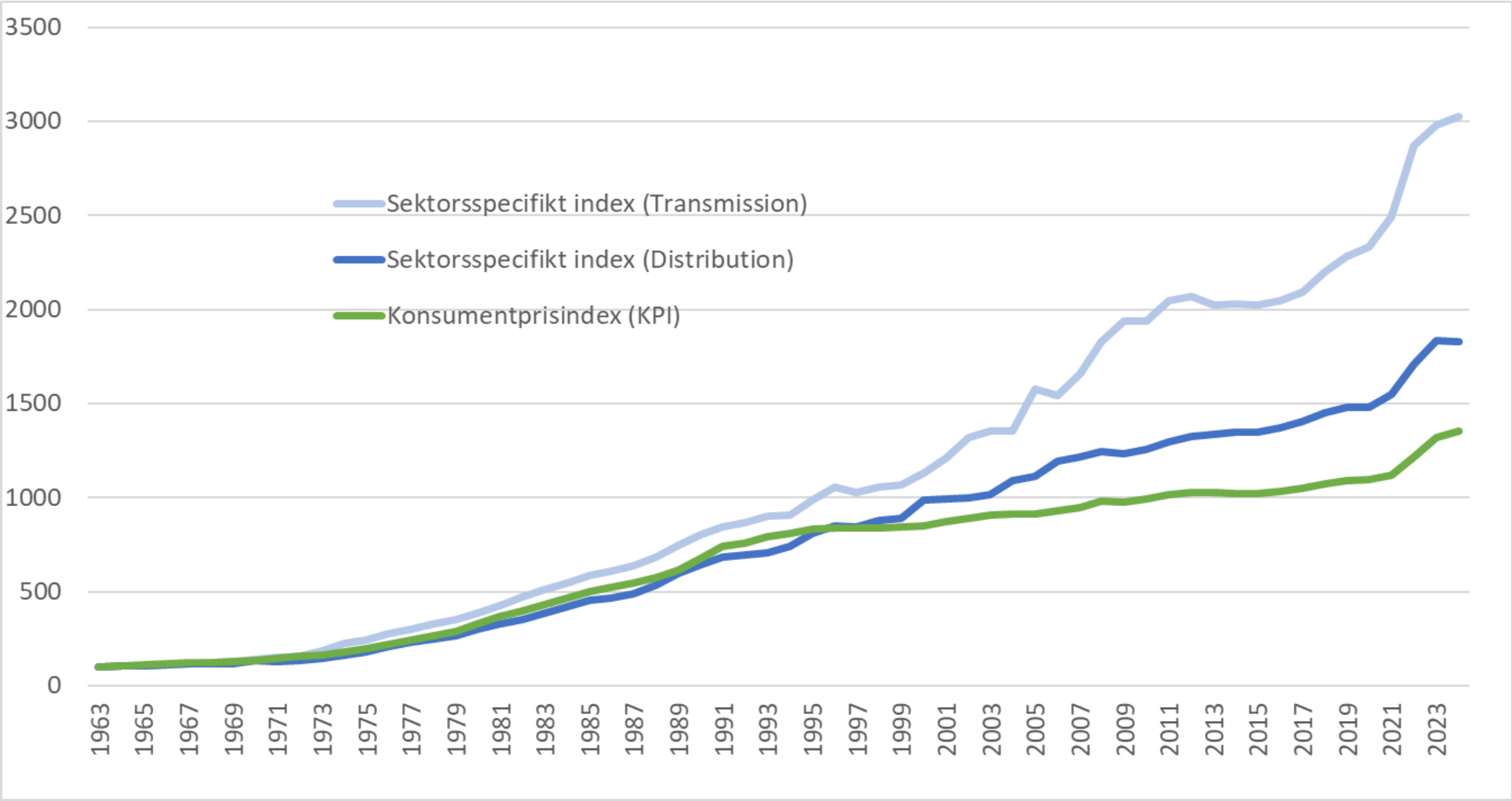
3500
3000
2500
2000
1500
1000
500
0
Sektorsspecifikt index (Transmission)
Sektorsspecifikt index (Distribution)
Konsumentprisindex (KPI)
1963
1965
1967
1969
1971
1973
1975
1977
1979
1981
1983
1985
1987
1989
1991
1993
1995
1997
1999
2001
2003
2005
2007
2009
2011
2013
2015
2017
2019
2021
2023

Behov att se över värderingsprincipen för kapitalbasen

- Om det sektorsspecifika indexet i framtiden i stället understiger det allmänna indexet under en längre tid, skulle företagens avkastning vara lägre än den fastställda kalkylräntan. Det kan påverka investeringsviljan för framför allt nyare teknik som efter investeringstillfället kan genomgå en prisnedgång på grund av teknikutveckling.
- En sådan utveckling skulle vara problematisk och skulle behöva hanteras för att inte riskera att hämma de investeringar som behövs för att driva verksamheten.
- Risken för systematisk över- eller underavkastning i förhållande till den av Ei fastställda kalkylräntan behöver minska.
- Sedan den kapacitetsbevarande principen infördes har förutsättningarna för elnät och gasnät förändrats. Från att ha befunnit oss i en förvaltande fas är vi nu i en energiomställning med stora förväntade investeringar i elnät. Behoven för gasnät är i dagsläget mer osäkra, men det är viktigt att regleringen tar höjd för en förändring även här.
- Utifrån ovanstående förutsättningar behöver värderingsprincipen för kapitalbasen utvärderas.

Alternativ som analyserats

- Nuvarande hantering
  - Nätföretagens anläggningar fortsätter att marknadsvärderas enligt den kapacitetsbevarande principen.
- Alternativ hantering 1
  - Ei fortsätter tillämpa kapacitetsbevarande princip med korrigering för att eftersträva nettonuvärdesneutralitet.
- Alternativ hantering 2
  - Nätföretagens anläggningar värderas enligt en förmögenhetsbevarande princip.

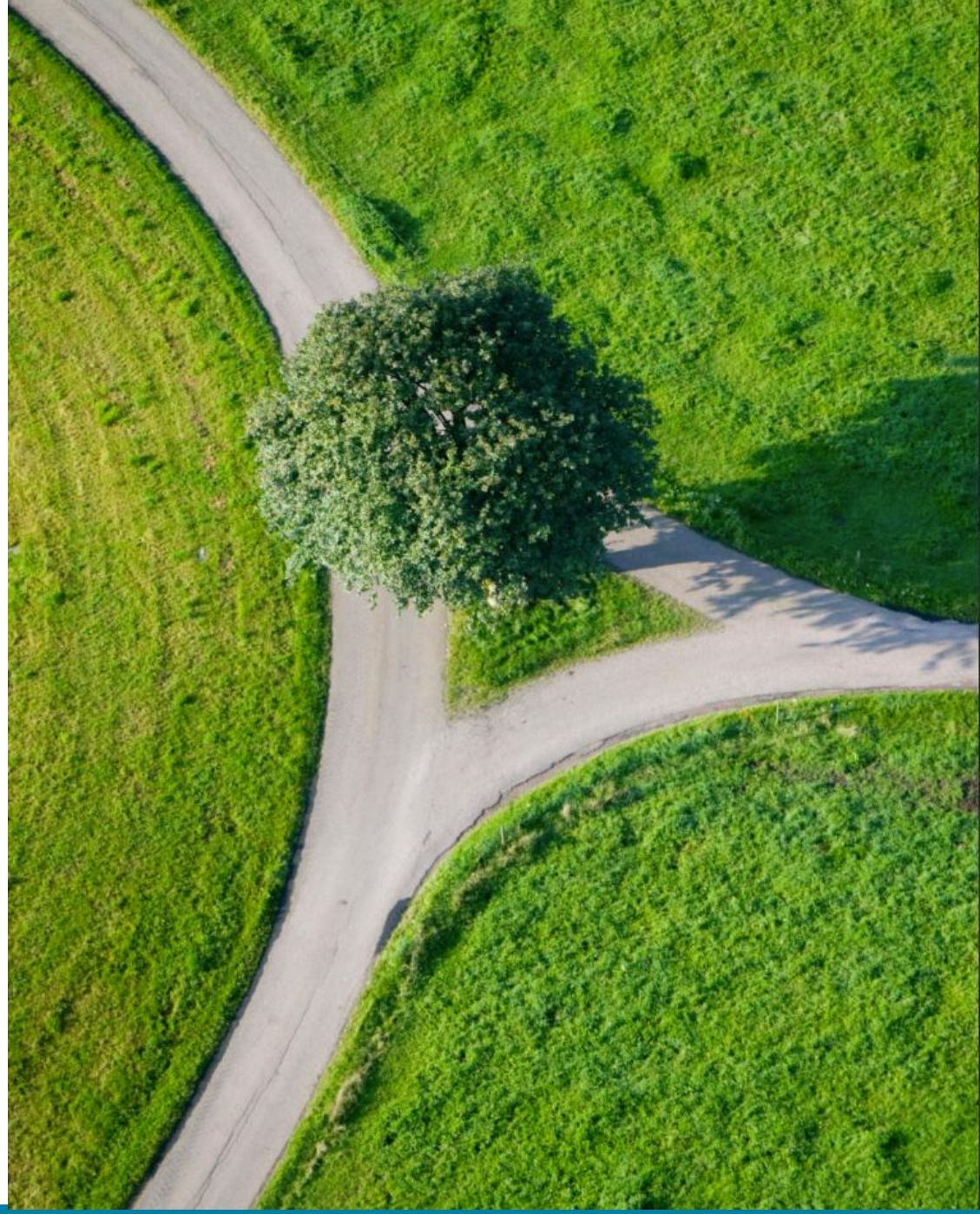

Hantering enligt alternativ 1

- Att fortsätta tillämpa en kapacitetsbevarande princip men ändå eftersträva nettonuvärdesneutralitet kan göras genom att indexet för beräkning av en real kalkylränta anpassas till prisjusteringen av kapitalbasen.
- För att få en real kalkylränta behöver då ett sektorsspecifikt index användas.
- Det skulle dock innebära att kalkylräntan inte är jämförbar med andra räntor på marknaden.
- Kalkylräntan kommer då inte att spegla alternativkostnaden för kapital, vilket medför sämre förutsättningar och mindre transparens för investerare vid jämförelse av alternativa placeringar.
- Ei avser därför inte att tillämpa alternativ 1

Kriterier för utvärdering av värderingsprinciper 1(2)

- För att utvärdera en förmögenhetsbevarande värderingsprincip mot nuvarande kapacitetsbevarande princip har följande kriterier använts
  - Nettonuvärdesneutralitet
  - Nätföretagens (monopolistens) risk och investeringsbeteende
  - Tillämpningskostnader (redovisningspraxis och informationskostnad)
  - Marknadskompatibilitet

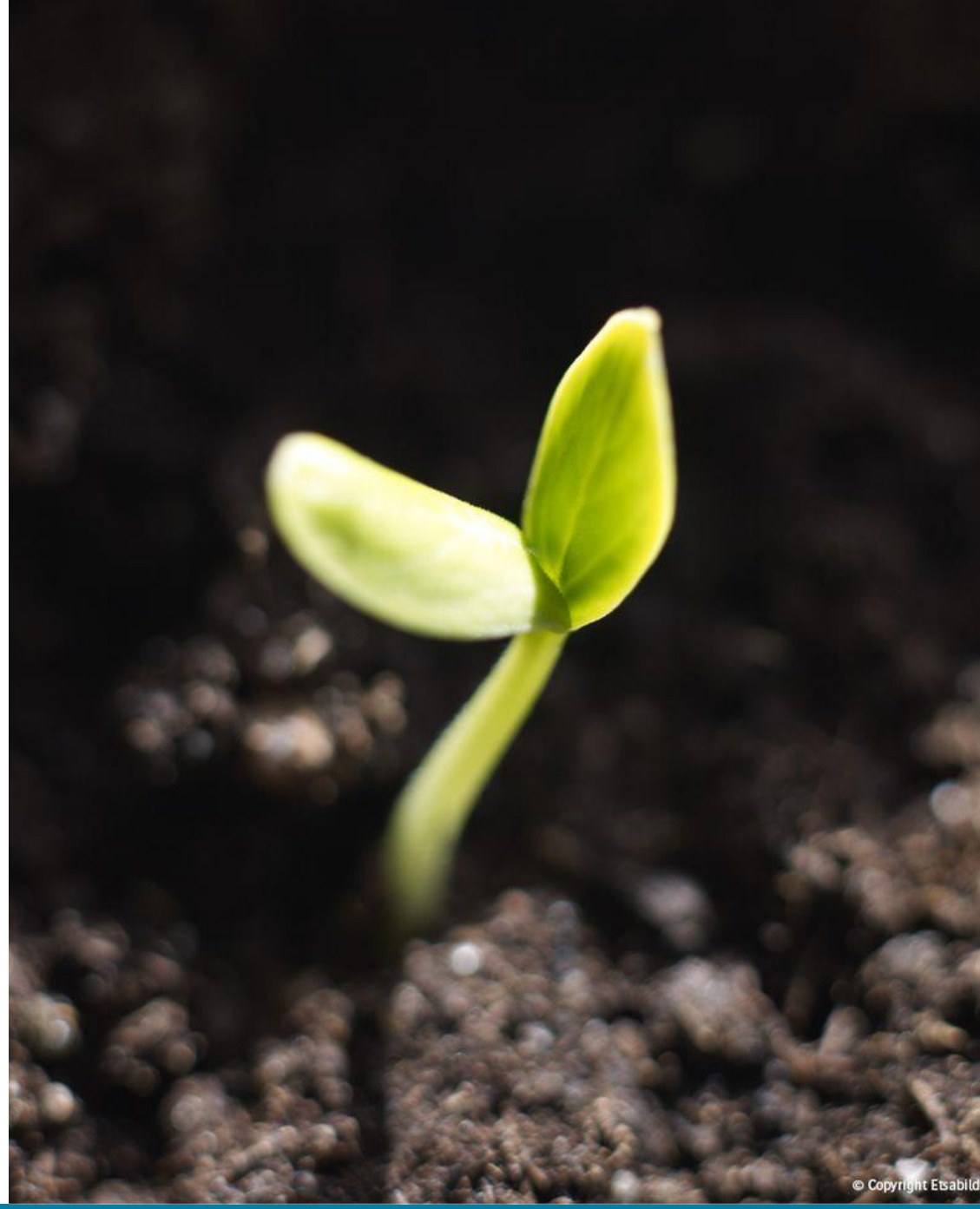

Kriterier för utvärdering av värderingsprinciper 2(2)

Nettonuvärdesneutralitet

Är ett sätt att mäta att företagen får igen vad investeringarna kostat, givet en viss kalkylränta. Om investeringen är nettonuvärdesneutral innebär det att avkastningen är lika stor som den av Ei fastställda kalkylräntan.

Nätföretagens (monopolistens) risk och investeringsbeteende

Valet av värderingsprincip påverkar den risk som tas och därmed även investeringsbeteendet. Till exempel är risken lägre för företagen om värderingsprincipen är nettonuvärdesneutral.

Tillämpningskostnader (redovisningsstandard och informationskostnader)

Valet av värderingsprincip kan innebära skillnader i vad som behöver rapporteras av nätföretaget till tillsynsmyndigheten.

En värderingsprincip som innebär ett rapporteringskrav som överensstämmer med redovisningsstandard och praxis minskar risken för felrapporterade data samt minskar nätföretagens rapporteringskostnader till tillsynsmyndigheten.

Marknadskompatibilitet

Innebär att anläggningarna marknadsvärderas och konkurrensneutralitet skapas därmed mellan existerande och nya företag som vill etablera sig på marknaden. Annars skulle nya företag ha svårt att konkurrera mot gamla företag på grund av att investeringar är dyrare idag än historiskt.

Då de svenska gasnäten bedriver monopolverksamhet och det därmed saknas konkurrens är kriteriet inte relevant vid utvärderingen.

Preliminär metod – Förmögenhetsbevarande princip

Den förmögenhetsbevarande principen uppfyller kriterierna bäst eftersom den

- På ett bättre sätt avspeglar faktiska kostnader – principen uppfyller nettonuvärdesneutralitet, dvs ingen över- eller underavkastning i förhållande till den av Ei fastställda kalkylräntan.
- Ökar förutsägbarheten och minskar därmed risken för nätföretagen.
- Gynnar investeringar, investerare får behålla köpkraften i satsat kapital då avkastning följer den allmänna prisutvecklingen för att prisjustera kapitalbasen.
- Tillämpningskostnaderna bedöms inte förändras i förhållande till nuvarande värderingsprincip.

Hantering av ingående kapitalbas

Metodkonsistent

Värdekonsistent metod

Parallell metod

Hantering av ingående kapitalbas

- Vid en övergång till en förmögenhetsbevarande princip behöver värdet på den ingående kapitalbasen fastställas.
- Med den ingående kapitalbasen avses den kapitalbas som rapporterades inför tillsynsperioden 2023-2026 inklusive investeringar och utrangeringar under den tillsynsperioden.

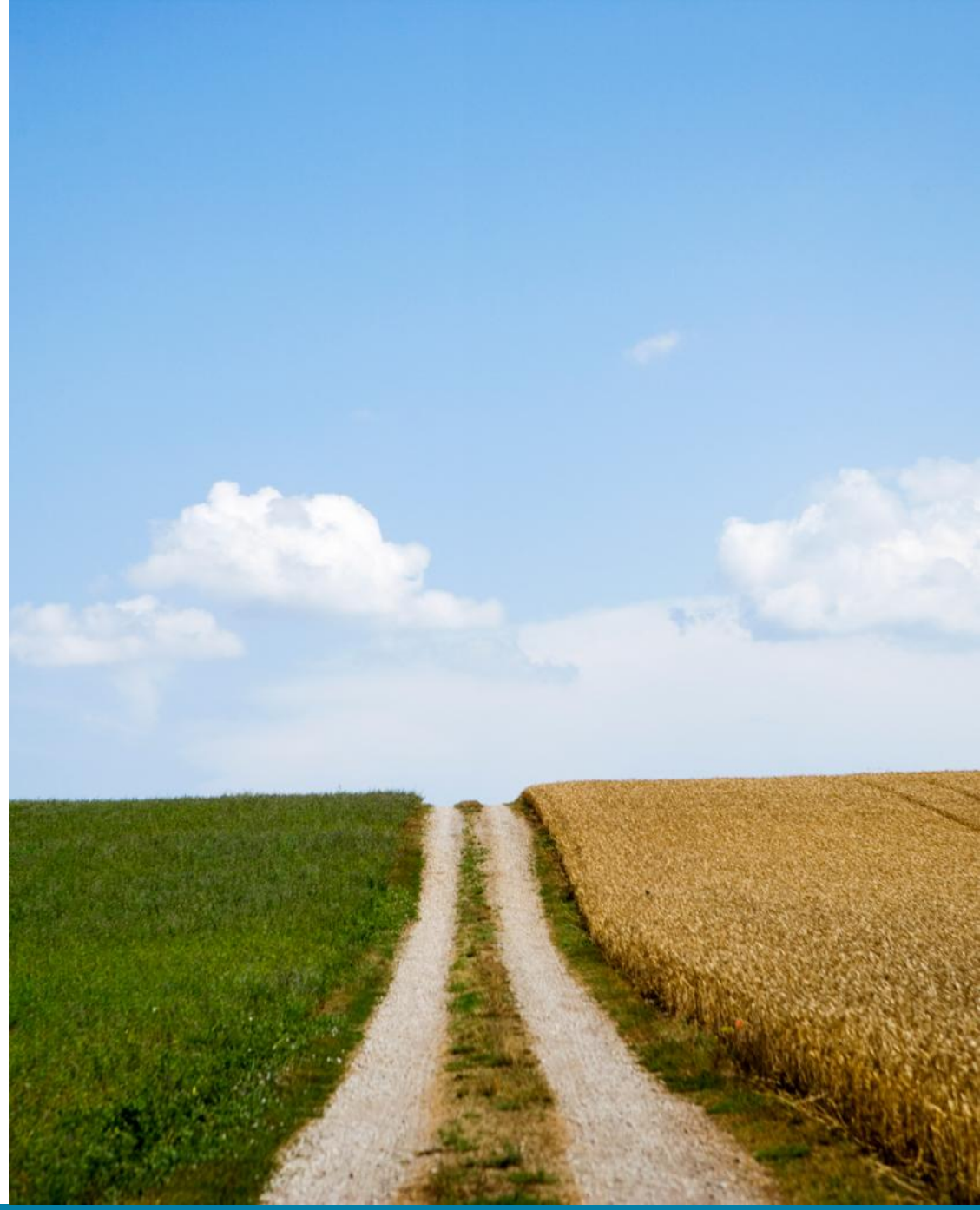

Tre metoder för att fastställa värdet för den ingående kapitalbasen

- Metodkonsistent metod
  - Restvärdet för den ingående kapitalbasen beräknas som om en förmögenhetsbevarande princip tillämpats under anläggningarnas hela livslängd.
- Värdekonsistent metod
  - Utgår från restvärdet för den ingående kapitalbasen i nuvarande kapacitetsbevarande princip, dvs utgående värde för kapitalbasen reducerat med historiska ackumulerade avskrivningar vid metodbytet uttryckt i marknadsvärden.
- Parallell metod
  - Nuvarande kapacitetsbevarande princip används för befintliga anläggningar innan metodbytet tills de är fullt avskrivna. Förmögenhetsbevarande princip används för investeringar efter metodbytet.

Metodkonsistent metod

- EU-rättens krav på förhandsprövning syftar till att skapa en ökad förutsägbarhet för nätföretag och kunder. Metoden tillgodoser inte kraven på förutsägbarhet och stabilitet.
- Riskerar att inte skapa förutsättningar för att säkra framtida investeringar på grund av stor påverkan på värdet för den ingående kapitalbasen.
- Ei känner inte till att någon europeisk reglermyndighet har genomfört ett metodbyte med en metodkonsistent övergång.

Värdekonsistent metod

- Tillgodoser krav på förutsägbarhet och stabilitet då påverkan på redan genomförda investeringar begränsas (marknadsvärderingen till och med 2026 blir konserverad).
- Ger en infasning till ny värderingsprincip från och med metodbytet 2027 och eliminerar därmed risken för ytterligare systematisk över- eller underavkastning i förhållande till kalkylräntan.
- Skapar förutsättningar för att säkra framtida investeringar.

Parallell metod

- Tillgodoser krav på förutsägbarhet och stabilitet på grund av successiv övergång till ny metod.
- Marknadsvärderingen i nuvarande värderingsprincip fortsätter dock under hela livslängden för anläggningar som fanns innan metodbytet 2027.
- Marknadsvärderingen kommer därmed fortsätta under mycket lång tid då den största delen av kapitalbasen vid beräkning av intäktsramen har en av Ei fastställd avskrivningstid på 90 år.
- Innebär att två separata beräkningsmetoder behöver administreras under mycket lång tid.
- Skapar förutsättningar för att säkra framtida investeringar.

Preliminär metod – Värdekonsistent metod

- Både värdekonsistent och parallell metod tillgodoser kraven på förutsägbarhet och stabilitet och bidrar därmed till att skapa förutsättningar för framtida investeringar. Metoderna har tillämpats av andra medlemsstater vid metodbyten. Den metodkonsistenta övergångsmetoden tillgodoser inte kraven på förutsägbarhet och stabilitet och riskerar att skapa mer osäkra förutsättningar för framtida investeringar.
- Ei avser att tillämpa en värdekonsistent metod eftersom
  - En infasning av en förmögenhetsbevarande princip eliminerar risken för ytterligare systematisk över- eller underavkastning i förhållande till den av Ei fastställda kalkylräntan från metodbytet och framåt.
  - Medför under mycket lång tid lägre administrativa kostnader än den parallella metoden.
- Befintliga anläggningar behåller därmed värdet de har i nuvarande metod vid övergången till en förmögenhetsbevarande princip tillsynsperioden 2027-2030.
- Anläggningar som anskaffats från och med tillsynsperioden 2027-2030 ska värderas med ursprungligt anskaffningsvärde enligt den förmögenhetsbevarande principen.

Kapitalkostnadsmetod

Real kapitalkostnadsmetod

Nominell kapitalkostnadsmetod

Real eller nominell kapitalkostnadsmetod

- När Ei valt hur ingående kapitalbas ska värderas återstår valet mellan
  - I en real kapitalkostnadsmetod används en real kalkylränta för att beräkna kapital-kostnaderna (inflation ingår inte i kalkylräntan).
  - I en nominell kapitalkostnadsmetod används en nominell kalkylränta för att beräkna kapitalkostnaderna (inflation ingår i kalkylräntan).
- Både real och nominell kapitalkostnadsmetod utgår i den förmögenhetsbevarande principen från allmän inflation.

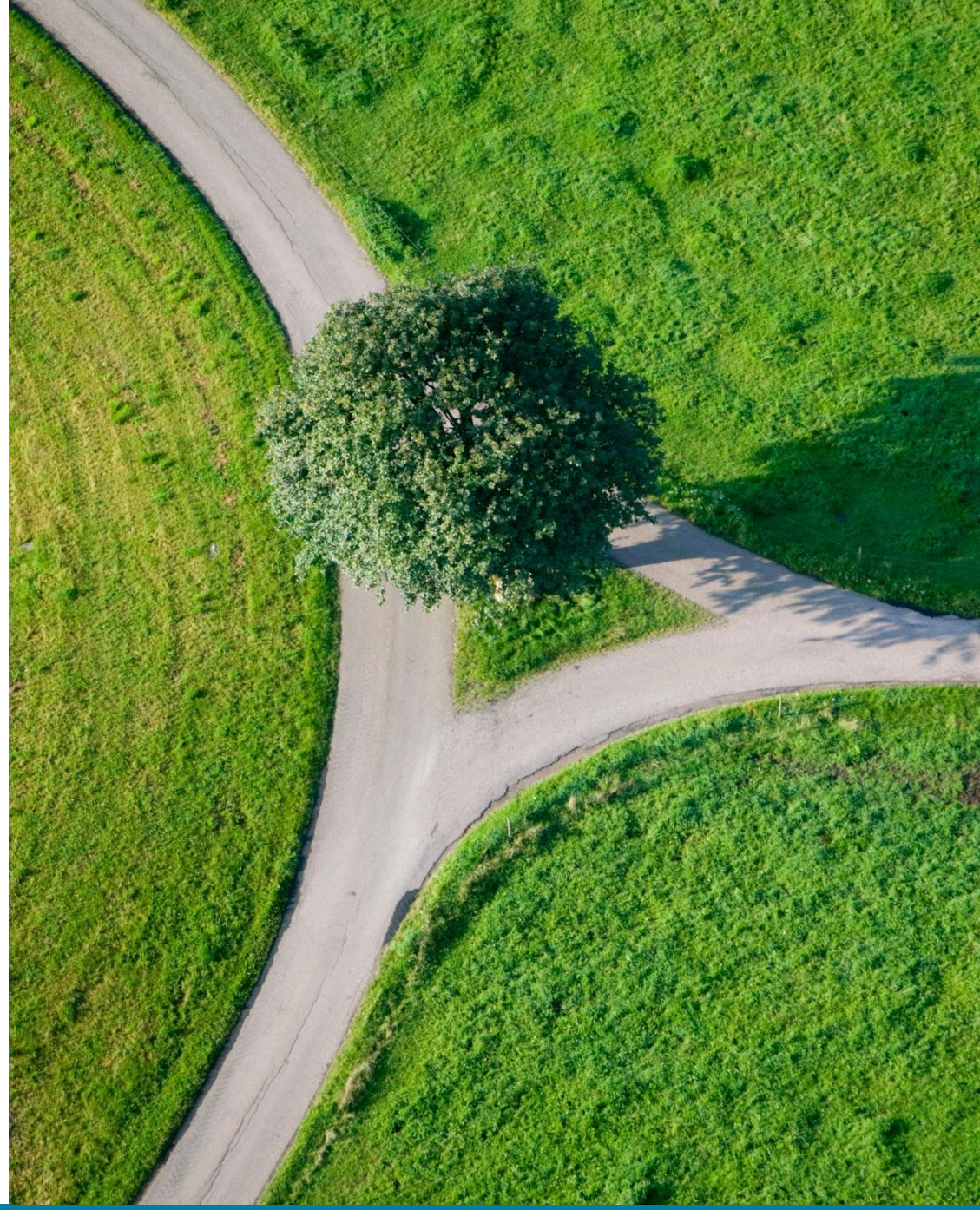

Real eller nominell kapitalkostnadsmetod

Real

- Mindre risk för generationsbetalningar, det vill säga att en generation får betala mer än en senare generation som nyttjar samma anläggningar.
- Mer stabil metod vid högre nivåer på kalkylränta, inflation, investeringspucklar och företag med fåtal anläggningar.
- Bättre förutsättningar för benchmarking och jämförbarhet.

Nominell

- Enklare att förstå och tillämpa, bättre koppling och jämförbarhet med andra verksamheter.
- Andra alternativa avkastningar är i nominella termer.
- Kapitalbasen speglar bättre bokförda värden i den externa redovisningen.

Preliminär metod – Real kapitalkostnadsmetod

- En real kapitalkostnadsmetod ska tillämpas då den framförallt är mer stabil än den nominella kapitalkostnadsmetoden.
- Första gången kapitalbasen ska prisjusteras med allmänt index är vid beräkning av kapitalkostnaderna för första halvåret 2027 (tillsynsperiod 2027-2030).

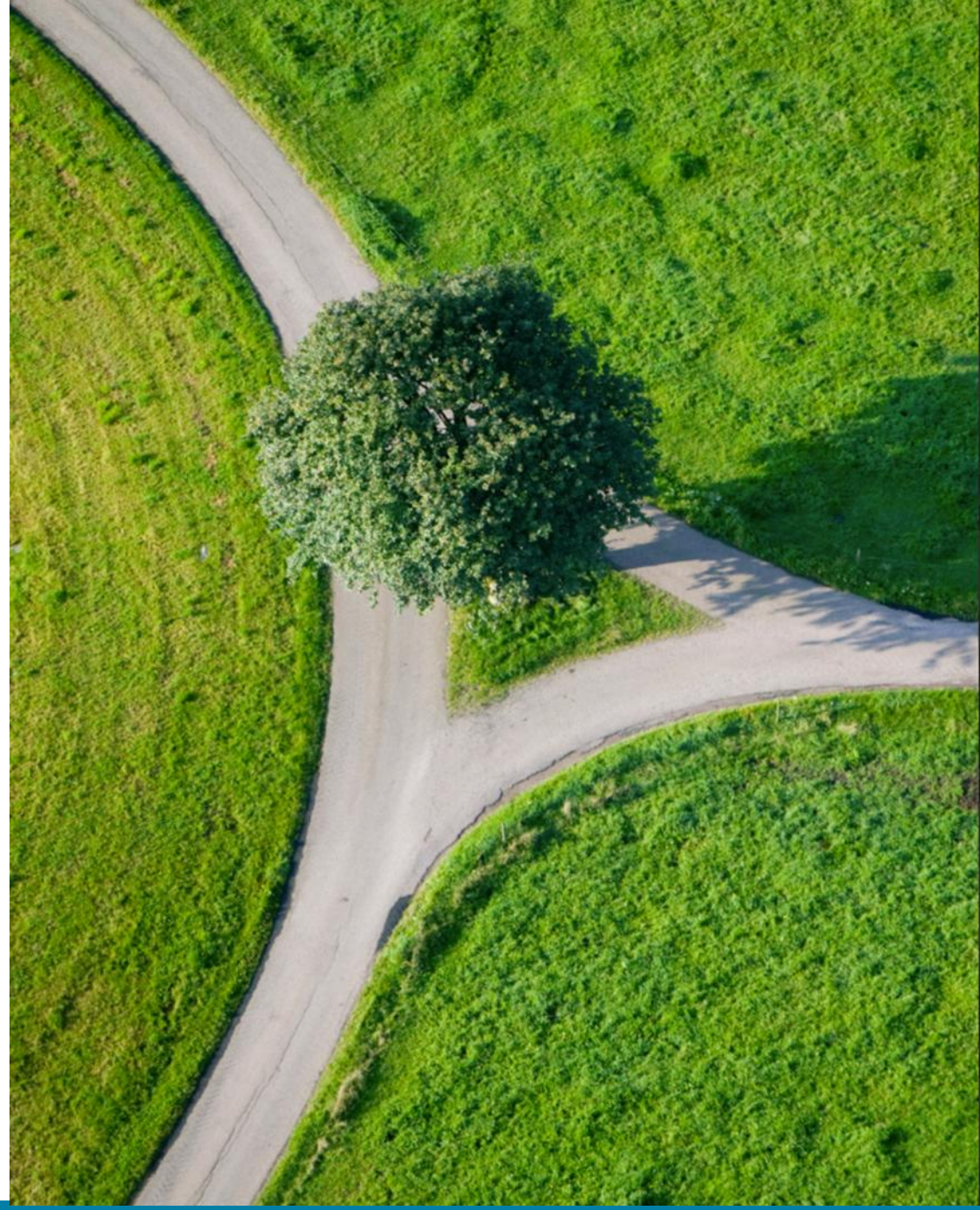

Real kapitalkostnadsmetod – Allmänt index för att justera för inflationen är KPI

- För att sträva mot nettonuvärdesneutralitet bör samma inflationsparameter användas för att exkludera inflation från den av Ei fastställda kalkylräntan som för att prisjustera kapitalbasen med ett allmänt index.
- Tidigare har KPIF (konsumentprisindex med fast ränta) använts för att konvertera nominell kalkylränta till en real kalkylränta, det vill säga en kalkylränta som inte innehåller inflation.
- KPIF beräknas med samma data och på samma sätt som KPI (konsumentprisindex), men effekten av ändrade bostadsräntor räknas bort.
- KPI är det vanliga måttet för kompensations- och inflationsberäkningar i Sverige. Ei anser därför att KPI ska användas som inflationsmått.

Sammanfattning preliminär metod – Kapitalbasen

- Kapitalbasen värderas utifrån en förmögenhetsbevarande princip till ursprungliga anskaffningsvärden.
  - Den ingående kapitalbasen värderas enligt en värdekonsistent metod, det vill säga anläggningarna behåller värdet de har i nuvarande kapacitetsbevarande princip vid övergången till en förmögenhetsbevarande princip.
  - Anläggningar som anskaffas från och med 2027 värderas med ursprungligt anskaffningsvärde.
  - En real kapitalkostnadsmetod ska tillämpas och kapitalbasen ska prisjusteras med allmänt index (KPI) istället för sektorsspecifikt index från och med beräkning av kapitalkostnaderna för första halvåret 2027.
- Förändringarna bidrar till att öka förutsägbarheten i regleringen och möjliggör nödvändiga investeringar, samtidigt begränsas påverkan på redan genomförda investeringar.
- Med ovanstående förändringar anser Ei att priserna för kunden blir mer skäliga och bättre speglar nätföretagens effektiva kostnader.

Kalkylränta

Bakgrund och problemformulering

- Metoden för att beräkna kalkylräntan är idag komplicerad.
- Metoden är känslig för beräkningstidpunkt.
- Det finns en inkonsekvent hantering av tidsperspektivet för vissa parametrar.
- Metoden är känslig för vilka jämförelseföretag som inkluderas.

Vad vill Ei uppnå?

- En teoretiskt vedertagen metod för att beräkna kalkylräntan som också är tillämpbar i regleringskontexten.
- Stabilitet och långsiktighet för nätföretag och kunder.
- En metod som anpassar sig efter marknadens förutsättningar, men där förutsägbarhet och stabilitet är viktigare än kortsiktiga marknadsrörelser.

Kriterier att utgå ifrån när metoden ska tas fram

Det finns olika metoder för att beräkna kostnaden för kapital. Metoden som Ei tillämpar ska så långt det är möjligt uppfylla följande kriterier:

- Bidrar till de mål som finns för hela regleringen
- Transparent
- Minimerar antalet egna bedömningar
- Ger konsekventa resultat
- Robust
- Så enkel som möjligt
- Kan replikeras av andra
- Följer relevanta regelverk

Metod för att beräkna kalkylränta

Nuvarande hantering: WACC och CAPM

Alternativ hantering: Riskpremiemetoden

Kalkylräntan beräknas idag med WACC och CAPM, ursprungliga former

$$WACC = R_D(1-T) \times \frac{D}{(D+E)} + R_E \times \frac{E}{(D+E)}$$

R_D = kostnad för lånat kapital

R_E = kostnad för eget kapital efter skatt

T = skattesats

D = företagets finansiella skulder (marknadsvärderat)

E = företagets eget kapital (marknadsvärderat, vanligtvis mätt genom börsvärde).

CAPM

$$R_E = \mathrm{R}_F + \beta_E(\mathrm{R}_M - \mathrm{R}_F)$$

R_E = kostnad för eget kapital

R_F = riskfri ränta

R_M = förväntad avkastning på aktiemarknaden

β_E = betavärde, aktiebeta.

WACC=Weighted Average Cost of Capital
CAPM=Capital Asset Pricing Model

Andra metoder som har analyserats

- Exempelvis Fama French (FF3 & FF5), Arbitrage Pricing Theory (APT), Dividend Capitalization Model (DCM), Discounted Cash Flow model (DCF)
  - Metoderna minskar inte/löser inte de utmaningar Ei ser med dagens metodik
  - Tillför ytterligare komplexitet
- Riskpremiemetoden
  - Inte teoretisk förankrad
  - Sällan använd av andra reglermyndigheter
  - Subjektiva bedömningar krävs

Preliminär metod – WACC & CAPM

- Väletablerade metoder som har använts under lång tid och är välkända för aktörerna.
- Används av majoriteten av reglermyndigheterna inom Europa.
- Underlagsrapporter som tagits fram av externa konsulter stöder användning av WACC och CAPM.

Preliminär metod: WACC och CAPM, men utveckla dagens metodik för att minska de utmaningar Ei identifierat.

Kalkylränta

Nuvarande hantering: Real kalkylränta

Alternativ hantering: Nominell kalkylränta

Real eller nominell kalkylränta

- Intäktsramen behöver ge täckning för samhällets prisutveckling (inflation). Denna kompensation kan antingen ges i kapitalbasen eller i kalkylräntan.
- Om inflationskompensationen ges i kalkylräntan ska kalkylräntan vara nominell och om inflationskompensationen ges i kapitalbasen ska kalkylräntan vara real.

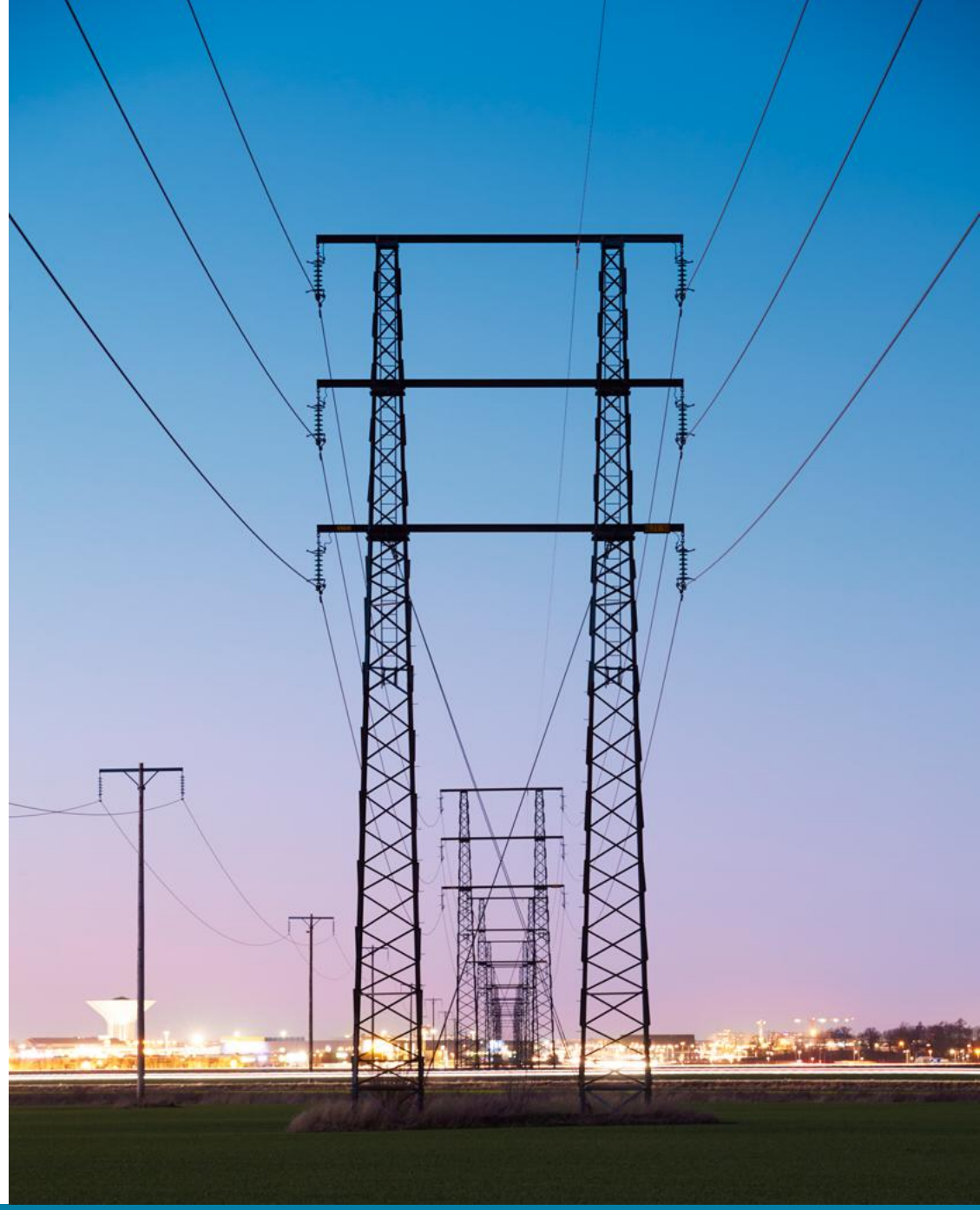

Preliminär metod – Real kalkylränta

- Kalkylräntan kommer att beräknas realt.
- Ei avser kommunicera en nominell och real kalkylränta för att göra det lättare att jämföra med andra nominella avkastningskrav i samhället och hos andra tillsynsmyndigheter.
- För att i så hög grad som möjligt uppnå nettonuvärdesneutralitet bör samma inflationsindex användas vid omvandling av nominell kalkylränta till real kalkylränta som vid indexering av kapitalbasen.
  - Då kapitalbasen ska inflationsjusteras med konsumentprisindex (KPI) bör KPI även användas för att omvandla den nominella kalkylräntan till real.

Tidsperspektiv

Nuvarande hantering: Mix prognos/scenario och historik

Preliminär metod: Skattning av parametrar utifrån historik

Tidsperspektiv

- När parametrarna i kalkylräntan skattas måste beräkningarna baseras på data. Denna data kan bestå av exempelvis historiska tidserier och/eller framtida prognoser/scenarier.
- Det saknas prognoser/scenarier för att skatta alla parametrar som krävs enligt WACC och CAPM.
  - I praktiken måste då en mix av prognoser/scenarier och historiska tidsserier användas, eller endast historiska tidsserier.
- Idag skattas parametrarna med en mix av historiska tidsserier och prognoser/scenarier.
  - Idag skattas riskfri ränta och inflation med prognoser/scenarier (skattas genom Konjunkturinstitutets prognoser/scenarier av 10-åriga svenska statsobligationer respektive KPIF).
- Prognoser och scenarier bygger på bedömningar och antaganden av framtiden och är förknippade med stor osäkerhet.

Alternativ som analyserats

Alternativ som har analyserats - tidsperspektiv	Fördelar	Nackdelar
Nuvarande hantering: Mix av prognos/scenarier och historik	• Framtida marknadsförhållanden kan uppskattas genom prognoser på vissa parametrar vilket kan ge bra förutsättningar för förväntad expansion	• Inkonsekvent hantering av parametrarna • Känslig för vilken prognos som används • Risk för felkompensation (över/under) • Utvecklingen i scenarier behöver inte visa den mest sannolika utvecklingen
Alternativ hantering: Historik på parametrar	• Faktiska marknadsförutsättningar påverkar kalkylräntan, ökar förutsägbarheten • Konsekvent hantering av parametrar • Lämplig och förenlig med en förmögenhetsbevarande kapitalbasvärderingsmetod • Vanligast bland reglerare i Europa	• Skattesatsen inte lämplig att ha historik på • Öppnar för fler tänkbara historiska tidsintervall

Preliminär metod – Parametrar skattas med ett historiskt perspektiv

- Ett historiskt tidsperspektiv ökar förutsägbarheten då aktörerna vet vilken data som kommer att användas.
- Ett historiskt tidsperspektiv används av majoriteten av tillsynsmyndigheter för el- och gasnät i Europa.
- Olika tidsperspektiv innebär att metoden blir inkonsekvent och riskerar att leda till under- och överavkastning för företagen och oskäliga nätavgifter för kunderna.
- Prognoser är förknippade med osäkerhet, vilket gör att det finns risk för under- och överavkastning (t.ex. har KI:s nioåriga prognoser historiskt tenderat att överskatta nivån för den riskfria räntan baserat på tioåriga statsobligationer).

Tidsperiod

Nuvarande hantering: 9 år

Alternativ hantering: Tidsperiod ≤4 år

Preliminär metod: Tidsperiod 5-10 år

Alternativ hantering: 60 års historik

Tidsperiod

- Tidsperiod i detta sammanhang avser hur många år av historisk data som ska användas vid beräkningar för de enskilda parametrarna som ingår i kalkylräntan.
- Parametrarna kan skattas med relativt få år för att till exempel, i högre utsträckning, fånga aktuella marknadsförutsättningar. Alternativt kan en längre tidsperiod användas för att exempelvis skapa högre grad av stabilitet i skattningarna.
- På grund av teoretiska samband mellan parametrarna i kalkylräntan kommer Ei använda samma tidsperiod för parametrarna. Detta bidrar även till att minska komplexiteten och antalet egna bedömningar i metoden.

Alternativ som analyserats

Alternativ som har analyserats – tidsperiod	Fördelar	Nackdelar
Nuvarande hantering – Tidsperiod: 9 år	• Ökad förutsägbarhet • Stabilare nivå på parametrar mellan tillsynsperioder • Fångar in en konjunkturcykel	• Strukturella ändringar i beta kan inkluderas och eventuellt medföra en felaktig risknivå • Eftersläpning vid (snabba) marknadsförändringar
Alternativ hantering – Tidsperiod: ≤4 år	• Fångar marknadens rörelser • Mer likt en konkurrensutsatt marknad • Speglar företagens investeringsförhållanden bättre under tillsynsperioden	• Mer volatilt, nivån på parametrarna varierar mer • Riskerar att leda till mer volatila nätavgifter
Alternativ hantering – Tidsperiod: 5 till 10 år	• Ökad förutsägbarhet • Stabilare nivå på parametrar mellan tillsynsperioder • Fångar in en konjunkturcykel	• Strukturella ändringar i beta kan inkluderas och eventuellt medföra en felaktig risknivå • Eftersläpning vid (snabba) marknadsförändringar
Alternativ hantering – Tidsperiod: 60 år	• Stabilitet	• Betavärden kan inte beräknas med jämförelseföretag då det saknas så långa dataserier • Strukturella ändringar i risknivån inkluderas • Aktiemarknadsriskpremien kan inte beräknas utifrån svensk data • Ovanlig hantering av riskfria räntan internationellt

Preliminär metod – En åttaårig tidsperiod

- Åtta år motsvarar två tillsynsperioder.
- Ger en kalkylränta som fångar marknadens förutsättningar, men där förutsägbarhet och stabilitet är viktigare än kortsiktiga marknadsrörelser.
- En längre tidsperiod skapar mer förutsägbarhet och långsiktighet när kortsiktiga svängningar inte får lika stor påverkan på nivån på parametrar.
- Eftersom kalkylräntan sätts för en fyraårsperiod bör enstaka extremvärden inte få påverka nivån kraftigt, vilket en tidsperiod som fångar en konjunkturcykel undviker.

Uppdatera parametrar

Nuvarande hantering: Ingen uppdatering av parametrar

Alternativ hantering: Uppdatering av vissa parametrar

Alternativ hantering: Uppdatering av alla parametrar

Uppdatering av parametrar

- Med nuvarande hantering skattas de parametervärden som ingår i kalkylräntan innan tillsynsperioden och dessa värden ändras inte under tillsynsperioden.
- Ett alternativ är att uppdatera dataserierna under eller efter tillsynsperioden, oavsett om tidsserierna baseras på historik eller prognoser/scenarier.
- Att uppdatera parametrar innebär i detta sammanhang att parametrarna uppdateras med senast tillgängliga prognos/scenario eller senast tillgänglig historisk data. Det betyder att de skattade parametervärdena inte är samma under tillsynsperioden utan uppdateras vid en bestämd tidpunkt.

Alternativ som analyserats

Alternativ som har analyserats – uppdatering av parametrar	Fördelar	Nackdelar
Nuvarande hantering – Inte uppdatera	• Nivån på kalkylräntan är känd i förväg • Konsekvent hantering av alla parametrar • Minskar osäkerhet • Förenklar • Förutsägbarhet för företag och kunder	• Förändringar i marknadsförhållanden tas inte hänsyn till inom en tillsynsperiod
Alternativ hantering – Uppdatera vissa parametrar	• Marknadsförutsättningar under tillsynsperioden inkluderas • Minskad eftersläpning • Liknar mer en konkurrensutsatt marknad	• Minskad förutsägbarhet kring nivåer på parametrar och avkastning • Ökar komplexiteten i metoden • Försvårar planering för nätföretag • Kan leda till mer volatilitet i parameternivåer
Alternativ hantering – Uppdatera alla parametrar	• Marknadsförutsättningar under tillsynsperioden inkluderas efter perioden • Konsekvent hantering av alla parametrar • Minskad eftersläpning • Liknar mer en konkurrensutsatt marknad	• Minskad förutsägbarhet av nivån på kalkylräntan • Ökar komplexiteten i metoden • Onödigt då vissa parametrar är stabila över tid

Preliminär metod – Ingen uppdatering av parametrar

- Parametrarna fastställs inför varje tillsynsperiod och ska därefter inte uppdateras.
- Att fastställa parametrar inför tillsynsperioden skapar stabilitet och förutsägbarhet för både företag och kunder.

Enskilda parametrar

Enskilda parametrar

- Skattesats – dagens (förväntade) svenska bolagsskattesats under tillsynsperioden.
- Riskfri ränta – svenska statsobligationer, tioårig löptid.
- Aktiemarknadsriskpremie – PwC:s marknadsriskstudie.
- Kreditriskpremie –skillnad mellan index och tyska statsobligationsräntan.
- Särskild riskpremie – 1,5% på eget kapital.
- Inflation – KPI används som index. Då kapitalbasen kommer att inflationsjusteras med konsumentprisindex (KPI) bör KPI även användas för att omvandla den nominella kalkylräntan till real för att öka nettonuvärdesneutraliteten.
- Skuldandel – optimal skuldandel på 50% för att skapa stabilitet och förutsägbarhet. Baserad på benchmarking utifrån övriga europeiska reglermyndigheter och jämförelseföretag.

Sammanfattning av preliminär metod – Kalkylräntan

Sammanfattning av preliminär metod – Kalkylräntan

Huvuddragen i metoden

- WACC & CAPM (ingen förändring)
- Åttaårig historik för att beräkna parametrarna
- Real kalkylränta (ingen förändring)
- Parametrar uppdateras inte under eller efter tillsynsperioden (ingen förändring)

Enskilda parametrar

- Skattesats – dagens (förväntade) svenska bolagsskattesats under tillsynsperioden (ingen förändring)
- Riskfri ränta – svenska statsobligationer, tioårig löptid (ingen förändring)
- Aktiemarknadsriskpremie – PwC:s marknadsriskstudie (ingen förändring)
- Kreditriskpremie – skillnad mellan index och tyska statsobligationsräntan (ingen förändring)
- Inflation – KPI
- Skuldandel – 50 %
- Särskild riskpremie 1,5% på eget kapital (ingen förändring)

Fortsatt under utredning

- Jämförelseföretag – urvalskriterier
- Beta-parametern

Ei planerar att kommunicera dessa delar under hösten

Anslutningsavgifter

Anslutningsavgifter

Nuvarande hantering: Avkastning ges för anläggningar vars investeringsutgifter täckts av anslutningsavgifter

Preliminär metod: Avkastning från anläggningar vars investeringsutgifter täcks av anslutningsavgifter dras av från intäktsramen

Om anslutningsplikt och anslutningsavgift

- Gasnätsföretagen har anslutningsplikt.
  - Gasnätsföretagen är skyldiga att på skäliga villkor ansluta andra naturgasledningar och lagringsanläggningar och förgasningsanläggningar. Detsamma gäller vid återinkoppling av en befintlig naturgasledning, ändring av den avtalade kapaciteten i anslutningspunkten samt ändring av tiden för överföringen.
  - Avsteg från anslutningsplikten får enbart ske om det saknas kapacitet för den begärda åtgärden eller annars om det finns särskilda skäl. Skyldigheten gäller inte heller den som innehar en naturgasledning som uteslutande används för egen räkning.
- Gasnätföretag har rätt att ta ut en avgift för att ansluta en kund till sin naturgasledning. Avgifter och övriga villkor för sådan anslutning ska vara skäliga, objektiva och icke- diskriminerande.

Nuvarande hantering av anslutningsavgifter i intäktsramsregleringen

- Alla anläggningar som används i nätverksamheten ingår i kapitalbasen och genererar därmed kapitalkostnader som ingår vid beräkning av intäktsramar inför tillsynsperioden.
- Inför tillsynsperioden gör Ei avdrag från intäktsramen (utifrån nätföretagens prognoser)
  - dels för anslutningsavgifter som kommer att intäktsföras under tillsynsperioden och som avser inkomster som uppkommit innan tillsynsperioden,
  - dels för intäkter från anslutningsavgifter som Ei beräknar utifrån inkomster från anslutningsavgifter som prognostiseras inkomma under tillsynsperioden.
- Efter tillsynsperioden ersätts de prognostiserade uppgifterna med verkligt utfall.
- Gasnätsföretagens redovisningsprinciper påverkar inte utfallet i regleringen.

Nuvarande hantering speglar inte nätföretagens kostnader

- I regleringen ges avkastning för anläggningar vars investeringsutgifter helt eller delvis täckts av kundernas anslutningsavgifter.
- Nätföretagen behöver varken satsa eget eller lånat kapital för den del av investeringen som täcks av anslutningsavgifter. Nuvarande reglering leder därmed till att nätföretagens kostnader inte avspeglas i intäktsramen, vilket kan leda till att kunderna betalar oskäliga nätavgifter.

Vad vill Ei uppnå?

Ei strävar efter att metoden för att hantera anslutningsavgifter ger ersättning som avspeglar nätföretagets kostnader och att den inte kan leda till att kunderna betalar oskäliga nätavgifter.

Alternativ som analyserats

- Nuvarande hantering
  - I regleringen ges avkastning även för anläggningar vars investeringsutgifter helt eller delvis täckts av anslutningsavgifter.
  - Regleringen speglar inte företagets kostnader och kan leda till att kunderna betalar oskäliga nätavgifter.

- Alternativ hantering
  - Avkastning ges inte för anläggningar/delar av anläggningar vars investeringsutgifter täckts av anslutningsavgifter. Med utgångspunkt i inkomster från anslutningsavgifter görs därför ett avdrag.
    - Avdraget kan antingen göras från kapitalbasen (avdrag motsvarande inkomster från anslutningsavgifter) eller från intäktsramen (avdrag som beräknas på samma sätt som kapitalkostnader). Samma effekt uppnås med båda alternativen.
  - Regleringen speglar företagets kostnader och kan inte leda till att kunderna betalar oskäliga nätavgifter.

Preliminär metod – Ett utökat avdrag från intäktsramen 1(2)

- Ei avser att göra ett utökat avdrag för anslutningsavgifter från intäktsramen.
  - Avdraget beräknas utifrån inkomster från anslutningsavgifter och på samma sätt som kapitalkostnader (samma kalkylränta och avskrivningstid).
  - Ei avser att tillämpa den nya metoden för inkomster från anslutningsavgifter som uppkommer från och med tillsynsperioden 2027-2030.
  - Anslutningsavgifter som intäktsförs under den aktuella tillsynsperioden och som avser inkomster som uppkommit innan tillsynsperioden 2027-2030 kommer också att dras av från intäktsramen. Någon justering för avkastning gällande inkomster från anslutningsavgifter som uppkommit innan tillsynsperioden 2027-2030 planeras inte att ske.

Preliminär metod – Ett utökat avdrag från intäktsramen 2(2)

- Risken minskar för att kunderna betalar oskäliga nätavgifter samtidigt som intäktsramarna på ett bättre sätt avspeglar nätföretagens kostnader.
  - Det blir ingen ökning av intäktsramen i den mån investeringen har täckts av anslutningsavgifter.
  - När investeringen finansieras med eget eller lånat kapital ökar intäktsramen med avskrivning och avkastning som står i proportion till den icke kundfinansierade delen av investeringen.
- Den preliminära metoden är mer harmoniserad med andra europeiska länders hantering av anslutningsavgifter. Sveriges nuvarande hantering är mycket ovanlig.

Incitament för kostnadseffektivitet och övriga incitament

Inga förändringar inför tillsynsperiod 2027–2030

- Utredning av en modell för kostnadseffektivitet (sk.Totex-modell) pågår med inriktningen att modellen ska införas för elnät till tillsynsperioden 2028-2031.
- Inga förändringar planeras i gasnätsregleringen i dessa delar för tillsynsperioden 2027-2030.

Avslutning

Balanserad reglering som möjliggör energiomställningen

Målbild

- Kunderna ska betala ett skäligt pris för gasnätstjänsten och ha en hög leveranssäkerhet.
- Regleringen ska vara förutsägbar och
  - avspegla nätföretagens effektiva kostnader,
  - möjliggöra nödvändiga investeringar
  - ge företagen stabila och långsiktiga förutsättningar att driva och utveckla sina nät på ett kostnadseffektivt sätt.
- Regleringen blir därmed en möjliggörare för den pågående energiomställningen.

- Nytt sätt att värdera nätföretagens anläggningar avspeglar på ett bättre sätt nätföretagens faktiska kostnader och ökar förutsägbarheten i regleringen. Den ingående kapitalbasen behåller sitt värde vid övergång till ny metod.
- Justeringar i beräkningen av kalkylräntan gör att den reglerade avkastningen blir mer förutsägbar och ger företagen stabila och långsiktiga förutsättningar.
- Avdrag på intäktsramen för anslutningsavgifter gör att intäktsramen på ett bättre sätt avspeglar nätföretagens kostnader.
- Sammantaget ges nätföretagen förutsättningar att göra nödvändiga investeringar samtidigt som kundernas intressen av skäliga nätavgifter tillgodoses.

Effekter av föreslagna förändringar i regleringen

Förändringar i kapitalbasvärdering

Vad: Övergång till förmögenhetsbevarande princip med anskaffningsvärden. Befintliga anläggningar behåller värdet vid övergång till ny metod.

Effekt: Beror på framtida utveckling av KPI och BKI.

På kort sikt: Mycket små effekter till RP5.

Förändringar i kalkylräntan

Vad: Övergång till historisk referensperiod vid uppskattning av riskfri ränta och inflation.

Effekt: Beror på relationen mellan historisk riskfri ränta/inflation och de prognoser som tidigare användes.

På kort sikt: Sannolikt lägre intäktsram i RP5, då den hittills kända historiken inkluderar period med låg riskfri ränta och hög inflation.

Förändringar i hantering av anslutningsavgifter

Vad: Avkastning från anläggningar vars investeringsutgifter täcks av anslutningsavgifter dras av från intäktsramen.

Effekt: Leder till lägre intäktsram (nivån beror på anslutningsavgifternas storlek).

På kort sikt: Lägre intäktsram i RP5 (nivån beror på anslutningsavgifternas storlek).

Förändringar i påverkbara kostnader

Vad: Påverkbara kostnader ersätts utifrån prognos/faktiskt utfall för tillsynsperioden, dvs. utan eftersläpning.

Effekt: Leder till högre intäktsram så länge nätverksamheten växer.

På kort sikt: Sannolikt högre intäktsram i RP5 (förutsatt att verksamheten växer).

Sammantaget bedöms föreslagna förändringar få en dämpande effekt på nätföretagens intäktsramar.

Processen framåt

Fortsatt arbete – några hållpunkter

- Andra halvåret 2025
  - Publicering av återstående frågor i metoden (kalkylräntan) med möjlighet att lämna synpunkter.
  - Beräknings- och inrapporteringsföreskrifter med tillhörande konsekvensutredning remitteras.
- Första halvåret 2026
  - Fullständig metod och konsekvensutredning publiceras.
  - Beräknings- och inrapporteringsföreskrifter träder i kraft. Handbok, inrapporteringsfil etc. publiceras.
  - Inrapportering av uppgifter till Ei.
- Senast den 31 oktober 2026: Beslut om gasnätsföretagens intäktsramar för 2027-2030.